

नेपाल राष्ट्र बैंक संक्षिप्त प्रेस नोट

BPM6 अनुसार शोधनान्तर तथ्याङ्क प्रकाशन प्रारम्भ

- आर्थिक वर्ष २०३०/३१ देखि नेपाल राष्ट्र बैंकले अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड र प्रचलनमा आधारित शोधनान्तर निर्देशिका तयार पारी शोधनान्तर तथ्याङ्क प्रकाशन गर्दै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६/७७ सम्म यस बैंकले अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष (IMF) को शोधनान्तर मार्गदर्शन (Balance of Payments Manual) को पाँचौँ संस्करण (BPM5) एवम् सोबमोजिमको 'शोधनान्तर तथ्याङ्क सङ्कलन निर्देशिका, २०६१' अनुसार शोधनान्तर तथ्याङ्क प्रकाशन गर्दै आएकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ देखि IMF द्वारा प्रस्तावित रूपान्तरण म्याट्रिक्स (conversion matrix) को आधारमा BPM5 लाई IMF को शोधनान्तर तथा अन्तर्राष्ट्रिय लगानीसम्बन्धी मार्गदर्शनको छैठौँ संस्करण (BPM6) ढाँचामा समेत प्रकाशन गर्दै आएको थियो ।
- आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को पहिलो महिनाबाट यस बैंकले IMF को BPM6 एवम् सोमा आधारित International Transaction Reporting System Guidelines, 2022 अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कको प्रशोधन गरी BPM6 अनुरूपको शोधनान्तर तथ्याङ्क प्रकाशनको थालनी गरेको छ ।
- BPM5 र BPM6 अनुरूपको शोधनान्तर तथ्याङ्क ढाँचामा प्रमुख भिन्नता तथ्याङ्क वर्गीकरण तथा प्रस्तुतिकरणमा रहेको छ । BPM5 को तुलनामा BPM6 ले शोधनान्तर तथ्याङ्कमा थप स्पष्टता, विस्तृतता र पारदर्शिता प्रदान गरेको छ । BPM5 अन्तर्गत चालु (current) र पुँजी (capital) खातामा क्रेडिट प्रविष्टि (inflows) र डेबिट प्रविष्टि (outflows) लाई पङ्क्तिहरू (rows) मा प्रस्तुत गरिने अभ्यास रहेकोमा BPM6 बमोजिमको प्रस्तुतिमा क्रेडिट र डेबिट प्रविष्टिहरूलाई स्तम्भहरू (columns) मा प्रस्तुत गरिएको छ । यसै गरी, BPM6 अन्तर्गत वित्तीय (financial) खातामा डेबिट र क्रेडिटको ठाउँमा क्रमशः वित्तीय सम्पत्तिको प्राप्ति (खुद) (net acquisition of financial assets) र दायित्वको सिर्जना (खुद) (net incurrence of liabilities) प्रयोग गरिएको छ ।
- BPM5 बमोजिमको प्रस्तुतिमा डेबिट प्रविष्टिहरूलाई ऋणात्मक चिन्ह (-) प्रयोग गरिने अभ्यास रहेकोमा BPM6 बमोजिमको प्रस्तुतिमा चालु तथा पुँजी खाताका दुबै क्रेडिट र डेबिट प्रविष्टिहरूलाई धनात्मक चिन्ह (+) मा प्रस्तुत गरिएको छ । यसै गरी, BPM5 बमोजिमको प्रस्तुतिमा वित्तीय खातामा सम्पत्ति वृद्धि (outflows) सङ्केत गर्न ऋणात्मक चिह्न र सम्पत्तिमा कमी (inflows) सङ्केत गर्न धनात्मक चिह्नको प्रयोग गर्ने अभ्यास रहेकोमा BPM6 बमोजिमको प्रस्तुतिमा सम्पत्ति वा दायित्व वृद्धिलाई जनाउन धनात्मक चिह्न र सम्पत्ति वा दायित्वमा कमीलाई जनाउन ऋणात्मक चिह्न प्रयोग गरिएको छ ।
- चालु खाताअन्तर्गतका क्रेडिट प्रविष्टिबाट डेबिट प्रविष्टि घटाई खुद चालु खाता (current account balance) र वित्तीय खाताअन्तर्गतका वित्तीय सम्पत्तिको प्राप्ति (खुद) (net acquisition of financial assets) बाट दायित्वको सिर्जना (खुद) (net incurrence of

liabilities) घटाई खुद ऋण प्रवाह/खुद उधारो प्राप्ति (net lending/net borrowing) को गणना गरिएको छ ।

- विगतमा BPM5 अनुरूपको तालिकामा एकै शीर्षकमा समेटिएका कतिपय शीर्षकलाई हालको BPM6 अनुरूपको तालिकामा विभिन्न शीर्षकमा विभाजन गरिएको छ भने केहीलाई पुनः वर्गीकरण गरिएको छ । तसर्थ, हाल प्रकाशित BPM6 मा आधारित शोधनान्तर तथ्याङ्कका केही शीर्षकलाई २०८१ साउनभन्दा अगाडि प्रकाशित BPM6 mapping ढाँचाको तथ्याङ्कसँग प्रत्यक्ष तुलना गर्दा थप विचार पुऱ्याउन समेत आवश्यक देखिन्छ । उदाहरणका लागि, personal transfers (1.C.2.1) मा अब विप्रेषण र अन्य personal transfers समावेश गरिएको छ । तसर्थ, प्रत्यक्ष तुलना गर्दा थप विचार पुऱ्याउन आवश्यक पर्ने शीर्षकहरूको तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्दा विगतका वर्षहरूमा ड्यास (-) राखिएको छ ।
- BPM5 बमोजिमको प्रस्तुतिमा शोधनान्तर बचत जनाउन ऋणात्मक चिह्न र शोधनान्तर घाटा जनाउन धनात्मक चिह्न प्रयोग गर्ने गरिएकोमा BPM6 बमोजिमको प्रस्तुतिमा शोधनान्तर बचत जनाउन धनात्मक चिह्न र शोधनान्तर घाटा जनाउन ऋणात्मक चिह्न प्रयोग गरिएको छ ।